



Legjobb gyakorlati alkalmazások

Visztaélések feltárása a bérkarton elemzés segítségével a HR audit során

A bérszámfejtés a pénz kiáramlás egyik lényeges tényezője, ezért javasolt, hogy időről időre a belső ellenőrzés fókuszja legyen.

A bérszámfejtés sok szervezetnél szorosan kapcsolódik a HR részleghez. Esetenként a HR részleg jogosultsági körébe tartozik a bérek számfejtésének, egyes bér jellegű kifizetéseknek a meghatározása is. Ezeket a rendelkezéseket és a kifizetéseket általában szigorú vezetői felügyelet alatt tartják.

Ezt szemlélteti:

Ön, a rendes évi audit terv végrehajtása során azt tapasztalja, hogy egy személy kezében összpontosul a szervezeti költségek 45%-át jelentő bér jellegű kifizetések rendelkezési joga. Továbbá az is napfényre kerül, hogy a kifizetéseket igazoló bizonylatok nagy része nem került megőrzésre.

Arra gyanakszik, hogy néhány munkatárs ennek következtében rendkívül kedvező bánásmódban részesült. A kifizetésekről a bérszámfejtés éves bérkartont tud átadni, ami a több száz főt foglalkoztató szervezet esetében egy teljes dossziét kitesz. Hogyan tudjuk megtalálni e között a rengeteg adat között a kiugró kifizetéseket?

Esetünkben azonban nem fordítottak elég figyelmet a bér jellegű kifizetések kontrollálására. Az interjúk során kiderült, hogy egyetlen személy jogosult a bérszámfejtéshez szükséges alapadatok megadására. Napi szintű, illetve rendszeres ellenőrzés, vagy ellenjegyzés nincs előírva. A HR munkatárs, ezt felismerve, önkényesen adhatja meg saját, és/vagy kedvezményezettjei számára a bérszámfejtés alapadatait (besorolási bér, jutalom, fizetési előleg, levonás összege).

Arra is fény derült, hogy az eseti kifizetések is vezetői jóváhagyás nélkül lehetségesek. Nincs meghatározva, hogy melyik vezetői szinten, milyen jellegű eseti kifizetésekről és milyen módon dönthetnek. Az elrendelés módjának, és a rendelkezések bizonylatainak megőrzése sincs szabályozva. Ezek egyrészt jogosulatlan kifizetésekhez vezethetnek, másrészt jogszabályokba ütközhetnek – pl. prémium csak előre kitűzött célfeladatra fizethető; bizonylatok megőrzési határideje a tárgyévét követő 5 év.

A vállalati levonások jogossága nincs nyilatkozatokkal alátámasztva. Ennek következtében a bér adatok közzétételének egyszemélyű hatalma van kegyet gyakorolni a levonásban érintettek felett, a levonás eltörlésével. Ez a vizsgált esetben a csoportos utaztatás költségének egy részére vonatkozó, idő és távolság-függő levonásként jelent meg a bér adatok között.

Az éves túlóra keret túllépésének elkerülésére „mozgóbér” jogcímen, egy összegű, havonta változó mértékű kifizetéseket eszközöltek, melynek megalapozottságát utólag vizsgálni nem lehetséges.

Egy adatelemzéses megközelítés

A bérkarton 7,522 rekordot és 23 mezőt tartalmaz. Többek között: Dolgozószám, Név, Adószám, Szervezeti egység, Kifizetési jogcím, Január, Február...December havi kifizetések, Összes kifizetés, Belépés napja, Kilépés napja

Átnézhetnénk az éves kifizetéseket sorról sorra, de több, mint 7500 adatsort kellene 12 hónapra átvizsgáljunk, így nehéz lenne manuálisan elvégezni a vizsgálatot és rengeteg időt is venne igénybe. Ehelyett, az ACL kifinomult adatelemző képességeit kihasználva, gyorsan és könnyedén rá lehet világítani a kérdéses kifizetésekre.

Bérgárton vizsgálatának irányai

Az előzetes helyszíni vizsgálat alapján azonosításra került problémák közül az alábbi szempontok szerint leválogatott tételeket érdemes alaposabban szemügyre venni:

- Besorolási bérváltozások (márciuson kívül is)
- Bérgörrekciók (márciuson kívül is)
- 2004 évi jutalom
- 2004 évi prémium
- 2004 évi mozgóbér
- 2004 évi útiköltség levonás változások
- Fenti táblákban szereplők érintettségi foka

Besorolási bér változások elemzése

Az ACL által beolvasott adatokból elkészítjük azoknak a dolgozóknak az éves bérváltozási jegyzékét, akik a márciusi általános béremelésen kívül további béremelést kaptak.

Az alappér sorokat kiválasztjuk, így megkapjuk a dolgozónkénti havi alappérezeket.

Ezt követően számolt mezőket alkalmazunk a havi bérezek különbségének megjelenítésére.
Pl. valtptr= Apr - Mar

Azokat a tételeket, melyekben nemcsak a márciusi hónapban történt béremelés, egy szűrő kifejezés segítségével válogatjuk le:

nemmarc_valt értéke: *valtfeb + valtmár + valtptr + valtmáj + valtjun + valtjul + valtaug + valtszept + valtokt + valtnov + valtdéc <> valtmár*

További vizsgálatok céljából ezeket a tételeket *Export* parancs használatával egy Excel fájlba mentjük el. A kiadott parancs végrehajtásáról jelentést kapunk, ami a parancsnaplóba is bejegyzésre kerül.

Ha egy HR munkatárs kontroll nélkül adhatja meg a bérszámfejtésnek a besorolási bérezek változását, akkor nagy a csábítás arra, hogy saját bérét megemelje. Emellett az esetlegesen ezt felderítő munkatársai, vagy ott dolgozó családtagjai számára is felajánlhatja ezt a lehetőséget.

A rendes évi bérváltozáson kívüli változások fényt deríthetnek egy esetleges önkényes béremelésre.

Id	Név	Szerző	Joq cím	Januar	Februar	Marcius	Aprilis	Május	Junius	Julius	Auguszt
69	Agota Hato	Ható	Besorolási alappér	140000	140000	147000	147000	147000	147000	147000	147000
182	bnz Tan	Hárr	Besorolási alappér	0	0	0	0	0	0	0	7299
203	Pálma Admi	Admi	Besorolási alappér	140000	140000	155000	155000	155000	155000	155000	155000
275	kés Zol	Hárr	Besorolási alappér	201000	201000	201000	0	0	0	0	0
376	kaó Kei	Otós	Besorolási alappér	0	0	0	950000	950000	950000	950000	950000
491	nyv Sár	Admi	Besorolási alappér	1107000	1107000	1173420	1173420	1173420	1173420	1173420	1173420
759	jis Cso	Hárr	Besorolási alappér	180000	180000	240000	240000	240000	240000	240000	240000
1004	más Ta	Admi	Besorolási alappér	110000	110000	115000	115000	115000	115000	115000	153762
1045	ke Mári	Admi	Besorolási alappér	320000	320000	280000	280000	280000	280000	362500	362500
1116	ó Jónó	Négy	Besorolási alappér	132500	132500	140450	140450	140450	140450	140450	140450
1158	igáné Z	Otós	Besorolási alappér	175000	175000	185000	185000	185000	185000	185000	185000
1376	it Ámos	Hárr	Besorolási alappér	167000	167000	178000	178000	178000	178000	178000	178000
1495	mb Tir	Négy	Besorolási alappér	132500	132500	140450	140450	140450	140450	140450	140450
1606	g Réka	Admi	Besorolási alappér	240000	254000	266000	266000	266000	266000	266000	266000
1672	ber Fe	Admi	Besorolási alappér	0	0	0	0	0	0	0	0
2061	J Jónás	Otós	Besorolási alappér	450500	450500	450500	525200	525200	525200	525200	525200
2521	iz Tamá	Négy	Besorolási alappér	132500	132500	140450	140450	140450	140450	140450	140450

Command Line
 EXPORT FIELDS ID AS ID' Dnev AS 'Dnev' nemmarc_valt AS 'nemmarc_valt' valtfeb AS 'valtfeb' valtmár AS 'valtmár' valtptr AS 'valtptr' Valtmáj AS 'valtmáj' valtjun AS 'valtjun' valtjul AS 'valtjul' valtaug AS 'valtaug' valtszept AS 'valtszept' valtokt AS 'valtokt' valtnov AS 'valtnov' valtdéc AS 'valtdéc'

Id	Név	valtfeb	valtmár	valtptr	Valtmáj	valtjun	valtjul	valtaug	valtszept	valtokt	valtnov	valtdéc
8	Tamás Tamara	0	5000	0	0	0	38762	1238	-45000	0	0	0
9	Béke Mária	0	-40000	0	0	0	82500	0	0	0	0	0
14	Egg Réka	14000	12000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16	Hid Jónás	0	0	74700	0	0	0	0	0	0	0	0
21	Kiss Györgyné	0	17500	0	0	0	0	29950	0	0	0	0
22	Kner Teréz	0	11100	43900	0	0	0	24000	0	0	0	0
23	Kobolt Viki	0	4200	45800	0	0	0	0	0	0	0	0
24	Kovács Kázmér	0	27000	0	0	0	0	14400	0	0	0	0
26	Kaszás Zsoltné	0	6000	0	0	0	16528	0	0	0	0	0
31	Nagy Novák	0	7320	0	0	0	11130	0	0	0	0	0
44	Tiki Zsóka	0	9000	37800	0	0	0	0	0	0	0	0
47	Ver Zsolt	0	0	0	0	0	0	24000	0	0	0	0

11:02:59 - 2005-02-25
 12 records produced
 Output to E:\ACL_Proj\MFHK\NemMarcBervalt_eset.XLS is done
 12 of 50 matched the Filter: nemmarc_valt = T

Átvizsgálva adatainkat megállapíthatjuk, hogy több dolgozó kapott a márciusi béremelésen felül februárban, áprilisban, júliusban, augusztusban, vagy szeptemberben is fizetésemelést. Két személy azonban három alkalommal is kapott fizetésemelést az éven belül – ez különösen érdekes!

Bérkorrekciók elemzése

Az ACL által beolvasott adatokból elkészítjük azoknak a dolgozóknak éves bérkorrekció jegyzékét, akik a márciusi béremelésből adódó tömeges korrekción kívül más időpontban is részesültek bérkorrekcióban.

A bérkorrekció sorok közül a rendkívüli bérkorrekció tételekből kivonatot készítünk.

Hogy megtudjuk, hogy az egyes szervezeti egységeknél milyen mértékű a rendkívüli bérkorrekció előfordulása, a tételeket szervezeti egység szerint sorba rendezzük.

Ezeket a tételeket az éves összeg nagysága szerint rendezhetjük egyetlen gombnyomásra (*jobb egér gombos menü gyorsrendezés funkció kiválasztása*). Ez további információt szolgáltat az adatok áttekintéséhez.

Bérkorrekcióra több esetben is szükség lehet (pl. előző havi adatok későbbi számfejtésekor). De ha egy HR munkatárs kontroll nélkül adhatja meg a bérszámfejtési adatokat, akkor előfordulhat, hogy bizonylat nélkül is elrendel bérkorrekciót egy valótlán indokkal.

A rendszer évi visszamenőleges béremelésből adódó tömeges bérkorrekción kívüli változások kiemelése lehetőséget ad az egyes esetek áttekintésére.

berkorrekciok										
Filter:										
nemmarc-val										
Dnev	Szerv egysge	Belep dat	Jocim	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul
Tarnas Tamara	Adminiszt.	2003-12-15	Bérkorrekció	0	0	10000	0	0	0	680413
Béke Mária	Adminiszt.	1999-05-01	Bérkorrekció	0	0	0	30000	0	0	0
Egg Réka	Adminiszt.	2001-05-10	Bérkorrekció	0	14000	38000	0	0	0	0
Kaszás Zsoltné	Adminiszt.	2003-04-01	Bérkorrekció	0	0	12000	0	0	0	115701
Ver Zsolt	Adminiszt.	2001-05-16	Bérkorrekció	0	0	0	0	0	0	0
Kner Teréz	Hatos	2001-05-08	Bérkorrekció	0	0	22200	131700	0	0	0
Bükk Balázs	Hetes	1995-09-11	Bérkorrekció	0	0	9562	0	0	0	0
Furi Pírók	Hetes	2003-10-01	Bérkorrekció	0	8400	15486	0	0	0	0
Kara László	Hetes	2003-09-01	Bérkorrekció	0	8400	17068	0	0	0	0
Pék Zalán	Hetes	1998-01-01	Bérkorrekció	0	0	0	2750	0	0	0
Birka Frigyes	Hármas	2000-11-27	Bérkorrekció	0	0	11454	0	4620	0	0
Barna Múzes	Hármas	2003-09-25	Bérkorrekció	0	0	793	0	6851	0	0
Kárm Sebeshyán	Hármas	2003-05-21	Bérkorrekció	0	0	2659	0	2855	0	0
Helyes Ferenc	Hármas	2000-12-07	Bérkorrekció	0	0	12384	0	0	0	0
Hoz Imre	Hármas	1996-01-03	Bérkorrekció	0	0	0	10336	0	0	0
Hoz János	Hármas	1995-08-01	Bérkorrekció	0	0	5960	0	6047	0	0
Néző Jenő	Hármas	2000-11-27	Bérkorrekció	0	0	11852	0	5362	0	0
Nép Pál	Hármas	1990-08-01	Bérkorrekció	0	0	9061	0	7983	0	0
Só Zoltán	Hármas	1992-11-02	Bérkorrekció	0	0	4990	0	8178	0	0
Sin Farkas	Hármas	1998-05-25	Bérkorrekció	0	0	13430	0	0	0	0
Szji Árpád	Hármas	2003-10-02	Bérkorrekció	0	0	7805	0	5600	0	0
Trél Olivér	Hármas	2002-09-03	Bérkorrekció	0	0	10075	0	403	0	0
Zánta Ferenc	Hármas	1999-02-15	Bérkorrekció	0	0	7998	0	2084	0	0
Vetési László	Hármas	2000-01-10	Bérkorrekció	0	0	12492	0	7179	0	0
Köbor Bátor	Kettes	2001-07-03	Bérkorrekció	0	0	5228	0	5582	0	0

berkorrekciok										
Filter:										
nemmarc-val										
Dnev	Szerv egysge	Jocim	Ev ossz	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul
Híd Jónás	Cébs	Bérkorrekció	124991	0	1040881	0	224100	0	0	0
Tarnas Tamara	Adminiszt.	Bérkorrekció	680413	0	0	10000	0	0	0	680413
Ház Tamás	Négyes	Bérkorrekció	164372	0	37341	71519	0	0	55512	0
Kner Teréz	Hatos	Bérkorrekció	153900	0	0	22200	131700	0	0	0
Kaszás Zsoltné	Adminiszt.	Bérkorrekció	127701	0	0	12000	0	0	0	115701
Nagy Novák	Négyes	Bérkorrekció	97808	0	0	40845	0	0	56963	0
Domb Timó	Négyes	Bérkorrekció	96986	0	0	61205	0	0	35781	0
Kovács Kázmér	Négyes	Bérkorrekció	68400	0	0	54000	0	0	0	0
Egg Réka	Adminiszt.	Bérkorrekció	52000	0	14000	38000	0	0	0	0
Ver Zsolt	Adminiszt.	Bérkorrekció	48000	0	0	0	0	0	0	48000
Cipó Jenő	Négyes	Bérkorrekció	42813	0	0	29102	0	0	13711	0
Birka Frigyes	Hármas	Bérkorrekció	40506	0	0	11454	0	4620	0	24430
Vágó László	Tizenkettes	Bérkorrekció	37893	0	0	14157	0	0	0	0
Trél Olivér	Hármas	Bérkorrekció	36294	0	0	10075	0	403	0	25811
Vetési László	Hármas	Bérkorrekció	35355	0	0	12492	0	7179	0	15680
Vész Viktor	Kettes	Bérkorrekció	33711	12777	0	14230	0	6704	0	0
Béke Mária	Adminiszt.	Bérkorrekció	30000	0	0	0	30000	0	0	0
Helyes Ferenc	Hármas	Bérkorrekció	29791	0	0	12384	0	0	0	17400
Ede Endre	Kettes	Bérkorrekció	28305	10554	0	17751	0	0	0	0
Olló Olivér	Kettes	Bérkorrekció	27682	0	0	11871	0	15811	0	0
Kara László	Hetes	Bérkorrekció	25468	0	8400	17068	0	0	0	0
Furi Pírók	Hetes	Bérkorrekció	23886	0	8400	15486	0	0	0	0
Sin Farkas	Hármas	Bérkorrekció	21618	0	0	13430	0	0	0	8180
Szji Árpád	Hármas	Bérkorrekció	20485	0	0	7805	0	5600	0	7080
Pár Géza	Kettes	Bérkorrekció	19844	0	0	10328	0	9516	0	0

Mindkét rendezettség további vizsgálatot tesz lehetővé. Az összegek szerinti sorrendet tekintve megállapíthatjuk, hogy egy dolgozó februárban rendkívül magas juttatást kapott bérkorrekció címén! Rajta kívül még egy nagyon magas összegű korrekciót láthatunk. Emellett 5 további 100ezer forint körüli kifizetés is történt bérkorrekció címen.

A magas összegeket tekintve az egyes tételeken kívül érdemes felülvizsgálni, hogy milyen esetekben kapnak a dolgozók ezen a jogcímen juttatást. Elképzelhető, hogy ez valamely belső szabályozás megkerülését szolgálja.

A jutalom, prémium, mozgóbér jogcímű kifizetések 2004-ben

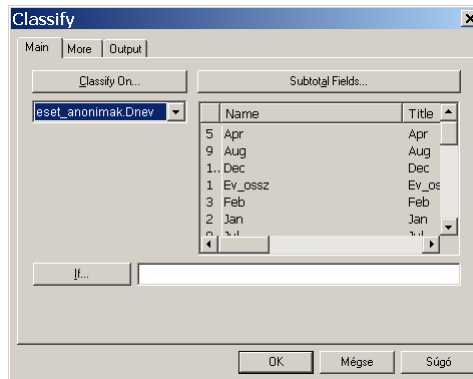
Az ACL által beolvasott éves adatokból kiindulva elkészítjük a 2004 év során jutalomban, prémiumban, vagy mozgóbérben részesült dolgozók kifizetéseinek havi bontású listáját a fent bemutatott leválogatási módszerrel. Itt az alábbi feltételt alkalmazzuk: SET FILTER TO (jogcim = "Jutalom") AND (jogcim = "Prémium") AND (jogcim = "Mozgóbér")

Önmagában a tény, hogy egy dolgozó jutalom, prémium, mozgóbér, vagy egyéb jogcímen eseti kifizetésben részesül, még nem jelent semmit, akár jogos is lehet. Ugyanakkor az elrendelések hiánya miatt célszerű megvizsgálni ezeket a tételeket is, mivel az eseti kifizetések megadása vezetői jóváhagyás nélkül, egyenesen melegágya a visszaélésnek. Esetenként a direkt kár mellett további veszteséget okozhat a jogszabályok megsértéséből adódó büntetés kiszabása.

A 2004 évi bérkartonból kiemeljük azokat a dolgozókat, akik az év során jutalmat, prémiumot vagy mozgóbért kaptak, majd elemezzük az összefüggéseket.

Dnev	jocim	Evsz	Januar	Februar	Marcius	Aprilis	Maius	Junius	Julius	Augustus
Antal Mihók	Mozgóbér	5832	0	0	5832	0	0	0	0	0
Banya Sára	Prémium	1009584	0	0	0	1009584	0	0	0	0
Barka Csanád	Mozgóbér	17000	0	0	0	0	17000	0	0	0
Barna Mózsef	Mozgóbér	35000	15000	0	0	0	0	0	0	0
Bibis Csongor	Jutalom	23000	0	0	23000	0	0	0	0	0
Bibis Csongor	Mozgóbér	143000	0	0	0	22000	0	40000	18000	29000
Béke Mária	Jutalom	100000	0	100000	0	0	0	0	0	0
Cipő Jenő	Jutalom	26800	0	0	0	0	0	0	0	0
Csigáné Zsiga Edit	Jutalom	295400	0	0	0	0	0	0	0	0
Domb Timó	Jutalom	103800	0	0	0	0	0	0	0	0
Domb Timó	Mozgóbér	33900	0	0	0	0	0	0	0	0
Dot Álmos	Jutalom	201000	125000	76000	0	0	0	0	0	0
Dot Álmos	Mozgóbér	356499	0	0	0	94300	0	71000	0	94199
Ede Endre	Mozgóbér	15840	0	0	0	0	0	0	0	0
Fia Géza	Jutalom	38300	38300	0	0	0	0	0	0	0
Fia Géza	Mozgóbér	15840	0	0	0	0	0	0	0	0
Gesztenye Gáspár	Mozgóbér	15500	0	0	0	0	0	0	0	0
Gnóm Istók	Mozgóbér	14080	0	0	0	0	0	0	0	0
Holt Ivó	Jutalom	28800	28800	0	0	0	0	0	0	0
Holt Ivó	Mozgóbér	55940	0	0	0	0	0	0	0	0
Hordós Mihály	Mozgóbér	6676	0	0	6676	0	0	0	0	0
Hoz János	Mozgóbér	290000	0	0	33000	44500	0	49000	0	53000
Ház Tamás	Jutalom	26800	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaszás Zsoltné	Jutalom	100000	0	100000	0	0	0	0	0	0
Kiss Gerda	Jutalom	800000	0	0	0	0	0	0	0	0
Kobolt Vikki	Jutalom	60000	0	0	0	0	0	0	0	0
Kulcs Gyula	Mozgóbér	16960	0	0	0	0	0	0	0	0
Mar Menyhért	Mozgóbér	16960	0	0	0	0	0	0	0	0
Mari János	Jutalom	20300	20300	0	0	0	0	0	0	0
Mari János	Mozgóbér	77360	0	0	0	0	0	0	0	30800

A Classify parancsot használjuk arra, hogy a kiválasztott sorok közül az azonos dolgozóra vonatkozó jutalom, prémium, mozgóbér jogcímű kifizetéseket összegezzük. Az összegzés eredményét most egy másik ACL fájlba kérjük, hogy további elemzéseknek vethessük alá.



Ezeket a tételeket az éves összeg nagysága szerint rendezhetjük.

Dnev	Ey ossz	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Szept	Ok	Nov	Dec	JNT
Banya Sára	1009584	0	0	0	1009584	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Kiss Gerda	800000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	800000	1
Sik Szabolcs	688602	44000	72000	76200	59000	30270	71290	54950	52350	57242	48600	71600	51100	2
Dot Álmos	557499	125000	76000	0	94300	0	71000	0	94199	0	27000	40000	30000	2
Tag Dóra	556900	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	556900	1
Nép Pál	427500	44500	23500	26000	67600	0	51000	53700	47000	26000	26200	42000	20000	1
Rákné Tibi Melinda	360180	0	0	0	360180	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Sebő Gergő	306000	40500	38500	0	56700	0	51000	0	35600	17500	26200	20000	20000	1
Csigáné Zsiga Edit	295400	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	295400	1
Hoz János	290000	0	0	33000	44500	0	49000	0	53000	33000	16500	41000	20000	1
Porfői József	264300	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	264300	1
Bibis Csongor	166000	0	0	23000	22000	0	40000	18000	29000	11000	0	23000	0	2
Árt Pálma	152500	0	100000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	52500	0
Ag Ágota	147000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	147000	1
Sudár Krisztián	140000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	140000	1
Domb Timó	137700	0	0	0	0	0	0	0	0	33900	0	77000	26800	2
Só Pálné	132981	0	100000	0	0	0	0	0	0	0	32981	0	0	2
Ver Zsolt	132000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	132000	1
Pét Tódor	122820	29000	0	0	0	0	0	0	58500	0	0	0	35320	2
Rémes Simon	119320	0	0	0	0	31000	17800	0	0	0	0	36600	33920	1
Béke Mária	100000	0	100000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Kaszás Zsoltné	100000	0	100000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Nagy Novák	97700	43500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	56200	1
Mari János	97660	20300	0	0	0	0	0	0	30800	0	0	0	46560	2
Okos Antal	92550	0	0	0	0	0	30550	41000	0	21000	0	0	0	1
Holt Ivó	94740	28000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9300	46640	2
Némber Karolina	74125	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	74125	1
Polc Árpád	61360	44400	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16960	2
Kobolt Vikki	60000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	60000	1
Fia Géza	54140	38300	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15840	2

Itt is találunk magas összegeket, melyek megalapozottságát vizsgáljuk.

Az eseti kifizetések összevont táblázatában a 2. oszlopban szereplő szám jelzi, hogy hányféle kifizetésből (2-es esetén pl. jutalom és mozgóbér, vagy jutalom és prémium) adódott össze a dolgozónak kifizetett külön járandóság. Ezt a számot a **Classify** parancs képezte.

Dnev	INT	Ev ossz	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Szep	Okt	Nov	Dec
Sik Szabolcs	2	688602	44000	72000	76200	59000	30270	71290	54950	52350	57242	48600	71600	51100
Dot Almos	2	557499	125000	76000	0	94300	0	71000	0	94199	0	27000	40000	30000
Bibis Csongor	2	166000	0	0	23000	22000	0	40000	18000	29000	11000	23000	0	0
Dornó Tirnó	2	137700	0	0	0	0	0	0	0	0	33900	0	77000	26800
Csi Pélné	2	132901	0	100000	0	0	0	0	0	0	0	32981	0	0
Pál Tádor	2	122820	29000	0	0	0	0	0	0	58500	0	0	0	35320
Mari János	2	97860	20300	0	0	0	0	0	0	30800	0	0	0	46560
Holt Ivó	2	84740	28800	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9300	46840
Polic Árpád	2	61360	44400	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16960
Fia Géza	2	54140	38300	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15840
Pár Géza	2	47896	31000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16896
Pán Zoltán	2	31550	16600	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14950
Banya Sára	1	1009584	0	0	0	1009584	0	0	0	0	0	0	0	0
Kiss Gerda	1	800000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	800000
Tag Dóra	1	556900	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	556900
Nég Pál	1	427500	44500	23500	26000	67600	51000	53700	47000	28000	26200	42000	20000	20000
Rákné Tibi Melinda	1	360180	0	0	0	360180	0	0	0	0	0	0	0	0
Sebő Gergő	1	306000	40500	38500	0	56700	0	51000	0	35600	12500	26200	20000	20000
Csigáné Zsiga Edit	1	295400	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	295400
Hoz János	1	290000	0	0	33000	44500	0	49000	0	53000	33000	16500	41000	20000
Portó József	1	264300	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	264300
Árt Pálma	1	152500	0	100000	0	0	0	0	0	0	0	52500	0	0
Ág Agota	1	147000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	147000
Sudár Krisztián	1	140000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	140000
Ver Zsolt	1	132000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	132000
Rémes Simon	1	119320	0	0	0	0	31000	17800	0	0	0	0	36600	33920
Béke Mária	1	100000	0	100000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaszás Zsoltné	1	100000	0	100000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nagy Novák	1	98700	43500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	56200

Az adatoknak ez a nézete lehetőséget ad arra, hogy a havi kifizetési tendenciákat is tetten érjük. Egyes dolgozóknál feltűnően sok az eseti kifizetések aránya – majd minden hónapban részesültek benne. Az is látszik, hogy decemberben számos dolgozó részesült külön díjazásban. Lehetséges, hogy ez egyfajta burkolt szabadság-megváltást jelez.

Útiköltség levonás változások elemzése

Az ACL által beolvasott éves adatokból kiindulva elkészítjük azon dolgozók listáját, akiknek a 2004 év során jelentősen változott az útiköltség levonásuk.

A bér jellegű kifizetések mellett a dolgozó által a vállalat felé kötelezett költségtérítések területe is visszaélésekhez vezethet, ha a kontroll rendszer gyenge.

Esetünkben a vállalat a munkába járást csoportos utaztatás megszervezésével teszi lehetővé. Buszokat bérel, mellyel munkába szállítja a környező településeken élő dolgozóit. Ehhez kéri a járatokat igénybe vevő dolgozók anyagi hozzájárulását is, melyet a bér kifizetése előtt von le a dolgozó járandóságából.

A HR által meghatározott költség levonását szintén nem támasztja alá hivatalos rendelkezés (sem a vezetőségtől, sem a dolgozótól), így az összeg meghatározása szintén egyszemélyű hatáskörben van, ami lehetővé teszi a visszaélést.

Ahhoz, hogy a költségtérítések esetleges szabálytalanságát felderítsük, készítsük el a dolgozók év közbeni útiköltség levonás változásainak jegyzékét.

Command Line
 SET FILTER TO (fogam = "Útiköltség lev.") AND (Jan = 0 OR Feb = 0 OR Mar = 0 OR Apr = 0 OR Máj = 0 OR Jún = 0 OR Júl = 0 OR Aug = 0 OR Szept = 0 OR Okt = 0 OR Nov = 0 OR Dec = 0) AND (E_v_össz > 0)

File: [Jan = 0 OR Feb = 0 OR Mar = 0 OR Apr = 0 OR Máj = 0 OR Jún = 0 OR Júl = 0 OR Aug = 0 OR Szept = 0 OR Okt = 0 OR Nov = 0 OR Dec = 0] AND (E_v_össz > 0)

Dnev	Sznev	Jokalm	Januar	Februar	Marcius	Aprilis	Majus	Junius	Julius	Augusztus	Szeptember	Október	November	Decem
46	Altonz Kolosmar	Hétes	Útiköltség lev	1516	1516	1516	1516	1516	1516	1516	1516	1516	1516	689
163	Ark Zsolt	Hármas	Útiköltség lev	758	758	758	758	253	379	0	0	0	0	0
257	Békely Kamill	Kettes	Útiköltség lev	0	0	0	0	0	1011	0	0	0	0	1305
292	Békés Zoltán	Hármas	Útiköltség lev	758	758	0	0	0	0	0	0	0	0	0
356	Sófáy Tamás	Kettes	Útiköltség lev	749	0	0	0	0	0	0	0	0	0	580
432	Barna Ferenc	Kettes	Útiköltség lev	758	379	379	379	379	379	0	0	0	0	0
704	Bukó Balázs	Hétes	Útiköltség lev	1516	1516	1516	1516	1516	1516	0	1516	1516	1516	1516
744	Bot Tamas	Kettes	Útiköltség lev	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	544
899	Bótor Baklaczán	Tízese	Útiköltség lev	2022	546	546	546	546	2022	1516	1516	0	0	0
1026	Tamásc Tamara	Admuni	Útiköltség lev	2022	2022	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1254	Csikre Lóránd	Kettes	Útiköltség lev	758	758	758	0	0	0	0	0	0	0	0
1361	Köber Balázs	Kettes	Útiköltség lev	1516	758	758	758	758	1516	0	0	0	0	0
1432	Dagi Zsolt	Kettes	Útiköltség lev	2022	2022	1011	0	0	1101	1011	2022	2022	2022	2022
1560	Dot János	Kettes	Útiköltség lev	758	758	758	758	758	758	758	0	0	0	0
1860	Ger Gertson	Tízese	Útiköltség lev	2022	2022	2022	2022	1011	0	0	0	0	0	0
2046	Almásné Mimi Ili	Tízese	Útiköltség lev	758	758	0	0	0	379	379	0	0	0	0
2421	Hentes József	Hétes	Útiköltség lev	1082	1082	1082	0	721	1082	811	1082	1082	541	752
2992	Vicz László	Kettes	Útiköltség lev	758	592	592	379	379	758	379	1137	-1137	-1137	0
2704	Kos Gábor	Hétes	Útiköltség lev	0	0	0	0	0	0	758	758	758	758	752
2904	Kiss Szilveszter	Tízese	Útiköltség lev	0	0	0	0	674	2022	2022	2022	0	0	0
2941	Kiss Györgyi	Hatos	Útiköltség lev	1470	1470	1470	-1470	-1470	0	735	1470	1470	-3675	0
3052	Knér Tamás	Hatos	Útiköltség lev	2022	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3129	Kó János	Tízese	Útiköltség lev	1082	1082	1082	541	0	1082	1082	541	618	1082	1082
3198	Kovács Károly	Hétes	Útiköltség lev	1516	1516	1516	1516	1516	1516	1137	0	1516	1516	845

A havi távolléteket szintén az éves bérkartonokból emeljük ki egy külön fájlba (*Extract*). Ezt követően a dolgozó azonosítója alapján összekapcsoljuk a *Join* parancs segítségével a két állományt, hogy egy soron lássuk az adott dolgozótól levont térítéseket és a távolléteit.

A *Dnev2* jelzi a távollét fájlban lévő dolgozó nevét, azaz a *Dnev2=" "* feltételnek megfelelő sorok azokat a dolgozókat emelik ki, akikhez a távolléteket tartalmazó fájlban nem volt bejegyzés. Ezeknek a dolgozóknak tehát nincs távollét adatuk, mégis változott év közben a levonás mértéke.

Ha valamely dolgozó beteg volt az adott hónapban, vagy szabadságot vett ki, esetleg más oknál fogva nem járt munkába, valóban nem kellett vonni az útiköltség hozzájárulást.

Ezeket az eseteket kihagyva az alábbi listát kapjuk:

Dnev	Időcím	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Szept	Oktr	Nov	Dec	ic2	Jan
Bóti Tarján	Utiköltség lev	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	544	Kieső: 0
Tódor Achilles	Utiköltség lev	0	0	0	0	0	0	0	6048	0	0	0	0	0	Kieső: 0
Vigh Sándor	Utiköltség lev	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	696	Kieső: 0
Kos Gábor	Utiköltség lev	0	0	0	0	0	0	0	758	758	758	758	0	752	Kieső: 0
Szár Simon	Utiköltség lev	0	0	0	0	0	0	0	0	758	758	758	0	1040	Kieső: 0
Bútor Balázsné	Utiköltség lev	2022	546	546	546	546	2022	1516	-1516	0	0	0	0	0	Kieső: 0
Kuka Alfréd	Utiköltség lev	0	0	0	0	0	0	0	0	758	758	758	0	758	Kieső: 0
Varró Balázs	Utiköltség lev	0	0	0	0	0	0	0	0	758	758	758	0	544	Kieső: 0
Ló Zsigmond	Utiköltség lev	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1479	Kieső: 0
Volt Mária	Utiköltség lev	0	0	0	0	0	0	0	0	0	650	650	0	650	Kieső: 0
Rét Jakab	Utiköltség lev	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	758	0	758	Kieső: 0
Tamás Tamara	Utiköltség lev	2022	2022	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Kieső: 0
Békés Zoltán	Utiköltség lev	758	758	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Kieső: 0
Csirke Lőránd	Utiköltség lev	758	758	758	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Kieső: 0
Ger Gerzson	Utiköltség lev	2022	2022	2022	1011	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Kieső: 0
Almáné Mimi Ilr	Utiköltség lev	758	758	0	0	0	0	379	-379	0	0	0	0	0	Kieső: 0
Kiss Györgyné	Utiköltség lev	1470	1470	1470	-1470	-1470	0	735	1470	1470	-3675	0	0	0	Kieső: 0

A kapott lista alapján már minden dolgozó esetén utána lehet járni, hogy mi okozta a levonás évközi változásait.

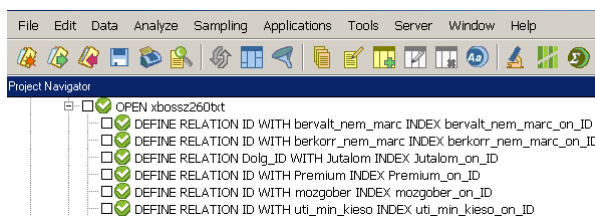
Érintettség foka szerinti vizsgálat

A bér kiáramlás jogosságának vizsgálata során tapasztaltuk, hogy vannak olyan dolgozók, akik több kedvezményben is részesültek az év során. Ha az egyes elemzéseink eredményeiként kapott állományokat összevetjük, egy rangsort kapunk, ami alapján vélelmezhetjük, hogy mely dolgozók részesülhettek jogosulatlan kifizetésben.

A további elemzésünkben azokat a dolgozókat emeljük ki, akik több mint 3-féle kedvezményben részesültek a 2004-es évben.

Az előző ACL elemzéseink során kapott eredmény fájlok összekapcsoljuk az éves bérkarton állománnyal az *ID* dolgozó azonosító segítségével.

Az összekapcsoláshoz a *DEFINE RELATION* parancsot alkalmazzuk, amely képes újraépíteni egy relációs adatbázis kapcsolat-rendszerét.



Az eredmény eléréséhez egy kapcsolat-rendszert hoztunk létre az egyes részeredmények és a kiinduló állomány között. Az elemzéseink különböző időpontokban könnyedén megismételhetők azáltal, hogy a kiadott parancsok naplózásra kerülnek, ahonnan kívánság szerint ismét futtathatók.

Az érintettség fokát egy képlettel adjuk meg. A képletet a „*kedv_fok*” nevű számolt mezőként mentjük el, melynek értéke azonnal automatikusan kiszámolásra kerül minden dolgozóra.

```

kedv_fok COMPUTED
LENGTH (ALLTRIM (ID) + ALLTRIM (bervalt_nem_marc.ID) + ALLTRIM (berkorr_nem_marc.ID) + ALLTRIM (Jutalom.ID)
+ ALLTRIM (Premium.ID) + ALLTRIM (mozgober.ID) + ALLTRIM (uti_min_kieso.ID) ) / LENGTH (ALLTRIM (ID) )

```

A rangsor felállításához egyszerű szűrőfeltételt alkalmazunk, majd egy gyorsmenü segítségével a sorba rendezést is elvégezzük.

kedv_fok	Dnev	Szerv egyse	Időcím	Ev ossz
5	Tamás Tamara	Adminiszt.	ÖSSZES JOVEDELEM	2014575
4	Béke Mária	Adminiszt.	ÖSSZES JOVEDELEM	4393093
4	Kaszás Zsoltné	Adminiszt.	ÖSSZES JOVEDELEM	1015983
4	Antal Mihók	Kettes	ÖSSZES JOVEDELEM	593828
4	Só Pálné	Adminiszt.	ÖSSZES JOVEDELEM	1788381

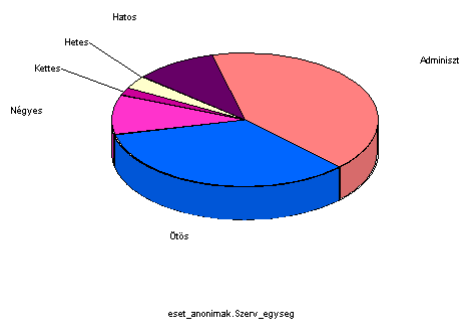
Érdekes, épp a bérszámfejtésért felelős HR kapcsolattartó került a rangsor elejére!

További vizsgálatok

A *Classify* parancs eredményét több formában is kérhetjük. Ezek között választhatjuk a grafikon formát is. A grafikon megjelenését tetszés szerint választhatjuk szín, forma (pl. oszlop diagramm, vonalas diagramm) felirat vonatkozásában.

A diagrammon keresztül is elérhetjük az egyes szeletekhez tartozó adatokat, ha az adott körcikkre kattintunk.

A lehetséges visszaélésben érintett összegek nagyságrendjére és megoszlására vonatkozó vizsgálataink további adalékul szolgálhatnak az eddig elért eredményeinkhez.



Az audit riportunk professzionális megjelenéséhez is hozzájárulnak a grafikonokkal bemutatható eredmények.

Összegzés

Az ACL automatikusan rögzíti és dokumentálja az audit lépéseit. Ez alapján összefoglalhatjuk, hogy milyen lépéseket tettünk az éves bérkarton vizsgálata során:

- Először meghatároztuk az adatelemzés célját, megterveztük az előzetesen feltárt problémák alapján az egyes elemzési irányokat.
- Elvégeztük a lehetséges visszaélésre vonatkozó elemzéseket, az eredményeket elmentettük külön-külön.
- A jogcímenkénti eredmények felhasználásával összegzett érintettségi rangsort állítottunk fel a vizsgálat során fókuszba helyezett kifizetésekben érintett dolgozók között.
- Végül átfogó statisztikát készítettünk az egyes szervezeti egységekre vonatkozóan.

További tennivalók

Most, hogy sikerült néhány dolgozóra szűkíteni az esetleges visszaélés gyanúját, egyenként elő kell keresni a kifizetések alapbizonylatát. Ennek során a gyanú megerősítésre vagy elvetésre kerül.

Ha jogosulatlan kifizetésre került sor, meg kell állapítani a visszaélés felelőseit és az okozott kárt.

A visszaélést lehetővé tevő kontrollokat elemezni kell, majd a legcélszerűbb módon meg kell erősíteni azokat, hogy a további visszaélések kockázatát minimálisra csökkenthessük.

A Legjobb Gyakorlati Alkalmazások tanulmány bemutatja az ACL hasznosságát különböző vállalati ügyekben. Az ACL, mely világszerte vezető adatelemző szoftverként elismert, több mint 100 országban segíti az auditorokat, hogy növeljék teljesítményüket, elismertségüket, és értéküket.



Deák Gáborné
Minőségügyi vezető
Ivanyos János
Ügyvezető Igazgató
MemoLuX Kft.
1146 Budapest, Thököly út 137.
Tel: 06 1 460-7403
Fax: 06 1 460-7493